

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIIY TA'LIM, FAN
VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
QO'QON DAVLAT PEDAGOGIKA INSTITUTI**

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIIY TA'LIMI – INNOVATSION
RIVOJLANISH YO'LIDA**

**MAVZUSIDAGI XALQARO ILMIY VA
ILMIY-AMALIY KONFERENSIYA
MATERIALLARI**

2024 MAY

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA’LIM, FAN VA
INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
QO‘QON DAVLAT PEDAGOGIKA INSTITUTI

МИНИСТЕРСТВО ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ, НАУКИ И
ИННОВАЦИЙ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН
КОКАНДСКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ ПЕДАГОГИЧЕСКИЙ
ИНСТИТУТ

MINISTRY OF HIGHER EDUCATION, SCIENCE AND INNOVATIONS
OF THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN
KOKAND STATE PEDAGOGICAL INSTITUTE

“O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA’LIMI – INNOVATION
RIVOJLANISH YO‘LIDA”
mavzusidagi xalqaro ilmiy va ilmiy-amaliy konferensiya
MATERIALLARI

МАТЕРИАЛЫ
международной научной и научно-практической конференции
“ВЫСШЕЕ ОБРАЗОВАНИЕ РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН – НА ПУТИ
ИННОВАЦИОННОГО РАЗВИТИЯ”

MATERIALS
of the international scientific and scientific-practical conference
“HIGHER EDUCATION OF THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN – ON
THE PATH OF INNOVATION DEVELOPMENT”

Коканд, май 2024/Kokand, may 2024

larda foydalanish va undan iqtisodiy samaradorlikka erishish O'zbekiston sharoitida agroturizmni rivojlantirishning ahamiyatini yanada oshiradi.

Foydalanilgan adabiyotlar.

1. А.Начаев. “Испанияда халқаро туризмнинг ривожланиши” номзодлик диссертацияси. 2004.113 bet.
2. Александров А.Ю. Международный туризм. Уч.пособие для вузов.- М.: Аспект Пресс, 2014.143bet.
3. Ташмурадов Т. Халқаро туризм иқтисоди (дарслик), Т-.: ТошДИУ, 2018-й. 206-бет.

BO‘LAJAK BIOLOGIYA O‘QITUVCHILARIDA SOG‘LOM TURMUSH TARZI KO‘NIKMALARINI TARKIB TO‘PTIRISH MAZMUNI.

Otajonova Sarvigul Ravi'jonovna

Qo‘qon davlat pedagogika instituti

biologiya kafedrası o‘qituvchisi

Annotatsiya: Mazkur maqolada biologiya o‘qituvchisning valeologik ko‘nikmlarini ahamiyati, qo‘llash funktsiyalari va biologiya o‘qitish metodikasini zamonaviy pedagogik imkoniyatlari yoritib berilgan. O‘qitishning innovatsion faoliyatida biologik bilimlarni oshirish, o‘zaro fikr almashishga qaratilgan.

Kalit so‘zlar: biologiya o‘quv fanlarining o‘qitishning didaktik asoslari, o‘qitish shakllari, kasbiy pedagogik faoliyat, valeologik kompetentlik, pedagogik imkoniyatlari.

Аннотация: В данной статье подчеркивается значение валеологического мастерства учителя биологии, функции применения и современные педагогические возможности методики преподавания биологии. Инновационная деятельность преподавания направлена на повышение биологических знаний и обмен идеями.

Ключевые слова: дидактические основы преподавания биологических предметов, формы обучения, профессиональная педагогическая деятельность, валеологическая компетентность, педагогические возможности.

Annotation: This article emphasizes the importance of valeological skills of a biology teacher, the application functions and modern pedagogical possibilities of biology teaching methods. Innovative teaching activities aim to increase biological knowledge and exchange of ideas.

Key words: didactic foundations of teaching biological subjects, forms of teaching, professional pedagogical activity, valeological competence, pedagogical capabilities.

O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining aholining sog‘lom turmush tarzini qo‘llab-quvvatlashva jismoniy faolligini oshirishga doir qo‘shimcha chora-tadbirlar to‘g‘risida 19.11.2020 yil. N 735 qarori qabul qilingan. Ushbu

qarorda jismoniy tarbiya va sport sohasidagi bakalavriat ta'lim yo'nalishlari negizida "sport tadbirlarini sharhlovchi", "yirik sport tadbirlarini tashkillashtirish hamda ommaviy sportni rivojlantirish va sog'lom turmush tarzini targ'ib qilish" bo'yicha kadrlar tayyorlashda davlat buyurtmasi parametrlari doirasida tashkil etish, har bir ta'lim muassasasi kamida bitta sport tashkiloti bilan ommaviy sportni rivojlantirish va sog'lom turmush tarzini shakllantirish bo'yicha hamkorlik qilish memorandumini tuzish kabi masalalarga alohida ehtibor berilgan. (Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг "Аҳолининг соғлом турмуш тарзини қўллаб-қувватлаш ва жисмоний фаоллигини оширишга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида"ги Қарори) [19.11.2020 й. 735-сон]. Talabalar o'rtasida sog'lom turmush tarzi ko'nikmasini rivojlantirish ularda tashqi ijtimoiy hayotning murakkablashuvi, hayot faoliyati davomida uchraydigan xavf - xatarlarning kuchayish sharoitida odam tanasiga uning jismoniy, intellektual va ijtimoiy rivojlanishi bilan bog'liq ravishda muammolarni kopayishi va o'zgarishi bilan bog'liq jarayonlarni oldini olish imkoniyatini beradi. Bo'lajak biologiya o'qituvchisida sog'lom turmush tarzi ko'nikmalarini tarkib to'tirish ularning kognitiv faoliyatini faollashtirish, ijodiy tafakkurini rivojlantirish, salomatlikni mustahkamlovchi omillar va ularni funksional vazifasini tizimlashtirish va o'timallashtirishga yordam beradi.

Tadqiqot ishimiz jarayonida biologik ta'lim mazmunida salomatlik tushunchasini turlariga quyidagicha aniqlik kiritildi.

1. Somatik salomatlik – organizmining individual rivojlanishining biologik dasturi bo'lib, a'zolar tizimining faol ishlash holatini belgilaydi.

2. Fiziologik salomatlik – a'zolar tizimining faol ishlash jarayonini bo'lib, morfologik jihatdan rivojlanishi va tashqi muhitga moslashishini tahminlash bilan belgilanadi.

3. Ruhiy salomatlik – organizmning ruhiy yetukligi bo'lib, turli vaziyatlarda xulq-atvorni namoyon etishdagi ruhiy holati sanaladi.

4. Axloqiy salomatlik – organizmining mustaqil hayoti va kelgusida jamiyatdagi mavqeini tahminlovchi ehtiyojlari va insonning mahnaviyatini shakllantirilishiga zamin yaratadi. (M.M.Isabayeva. Biologiyani o'qitishda o'quvchilarda sog'lom turmush tarzi ko'nikmalarini tarkib toptirish tizimi (5-9sinflar misolida). [2020y 85bet].

Biologiya o'qitish metodikasida sog'lom turmush tarz ko'nikmalarini tarkib toptirishning didaktik asoslari sifatida biologik salomatlik turlariga uzviyligida namoyon bo'ladi.

Salomatlik - bu insonning aqliy, jismoniy va biologik qobiliyatlarini saqlash va rivojlantirish, uning optimal mehnat qobiliyati, hayotda maksimal ijobiylik bilan ijtimoiy faollik deb hisoblagan. Organlarning funktsiyalarining sifat chegaralarini saqlab qolgan holda, ularning maksimal mahsuldorligi, deb hisoblagan. Batafsilroq aytganda, salomatlik - bu atrof-muhitga va o'z imkoniyatlariga moslashish qobiliyati; tashqi va ichki buzilishlarga, kasalliklarga, boshqa zararlarga, o'zini, tabiiy va sun'iy yashash joylarini saqlash; yashash sharoitini, mavjud ekologik, intellektual, axloqiy muhitning hajmi va xilma-xilligini kengaytirish; to'liq hayot

faoliyatining davomiyligini oshirish; tananing sog'lom saqlash imkoniyatlari, xususiyatlari va qobiliyatlarini, hayot sifatini va yashash muhitini yaxshilashga xizmat qiluvchi omillar yig'indisidir

Salomatlik o'sish va rivojlanish ko'rsatkichlari, organizmdagi ergonomik zahirasi, shuningdek, hissiy motivlari va axloqiy rivojlanishiga bevosita ta'sir etuvchi psixo - fiziologik jarayonni belgilaydi. Salomatlikni tahminlashni ongli ravishda aholi tomonidan sog'lom turmush tarzi komponentlari odam tananing funktsional holatini sog'lom va faol rivojlanishini tahminlovchi omillar yig'indisidir. Shuning uchun salomatlikni shunday jihatlari sifatida genetik, bioximik, funktsional, psixolog'ik, ijtimoiy-ma'naviy, klinik; jamoatchilik salomatligi ko'rsatkichlari: tug'ilish, kasallanish, hayotning davomiyligi, nogironlik ko'rib chiqiladi. Bunday kasalliklarga e'tibor qaratish esa salomatlik darajasi ua uni baholash metodlari haqida fikr yuritish imkonini beradi. (N.I. Taylaqov, M.M. Isabayeva, Voyaga yetmaganlar orasida jinoyatchilik va huquqbuzarlikka moyil o'quvchilarni tarbiyalashning ijtimoiy-'edagogik vositalari va texnologiyalari. III tom. Monografiya / N.I. Taylakov va boshqalar. – Toshkent: “Ta’lim” nashriyoti)[2019 yil. 320 b.]

Foydalanilagan adabiyotlar ro'yhati

1. J.O.Toli'ova, A.T.G'ofurov “Biologiya o'qitish metodikasi” metodik qo'llanma) T. Bilim. -2004y.
2. M.M.Isabayeva. Biologiyani o'qitishda o'quvchilarda sog'lom turmush tarzi ko'nikmalarini tarkib to'tirish tizimi (5-9sinflar misolida). – 2020y.
3. N.I. Taylaqov, M.M. Isabayeva, Voyaga yetmaganlar orasida jinoyatchilik va huquqbuzarlikka moyil o'quvchilarni tarbiyalashning ijtimoiy-'edagogik vositalari va texnologiyalari. III tom. Monografiya / N.I. Taylakov va boshqalar. – Toshkent: “Ta’lim” nashriyoti, 2019 yil. 320 b.
4. <http://www.bibliofond.ru/view.as?x?id=518772#text>© Bibliofond.

OLIY TA'LIMDA ILG'OR XORIJ TAJRIBASI ASOSIDA KREDIT – MODUL TIZIMIDA TALABALAR VA PEDAGOGLAR FAOLIYATI

Yuldashev Abdurauf Ro'zmatjonovich
QDPI Fakultetlararo matematika informatika
kafedrası o'qituvchisi.

Аннотация. Обеспечивает прозрачность, прагматизм и возможность организации обучения, ориентированного на учащихся. Внедрение в учебный процесс кредитно-модульной системы является важным фактором повышения качества образования и конкурентоспособной подготовки кадров.

Ключевые слова Зарубежный опыт, кредитный модуль, прозрачность в образовании, академическая мобильность, мировой университет, преподаватель и студент, переобучение, окончание семестра, итоговый контроль

109	Xaydarova Dilorom Abduxamidovna Mediata'lim – yoshlarni salbiy axborotlardan himoya qilishning muhim omili	448
110	Xaydarova Dilorom Abduxamidovna Pedagogika oliy ta'lim muassasalari talabalarining mediakompetentligini rivojlantirish muammosini yechish yo'llari	452
111	Тошматов Шухратжон Абдуқосимович Туркистон қишлоқ хўжалигида “ҳарбий коммунизм” сиёсати ва унинг оқибатлари	457
112	Jasurbek Kurbanov Issues of formation of intellectual-innovative competence in the new Uzbekistan education system	465